

Brusel 30. září 2022
(OR. en)

12838/22

JAI 1251
COPEN 336
JUSTCIV 118
COJUR 30
IPCR 93
RELEX 1276

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. předchozího dokumentu:	12756/22
Předmět:	Reakce na úrovni justice a boj proti beztrestnosti, pokud jde o zločiny spáchané v souvislosti s agresivní válkou Ruska proti Ukrajině – aktuální stav

Po vypuknutí agresivní války Ruska podnikla Rada spolu s ostatními orgány a agenturami EU rychlé kroky k tomu, aby podpořila boj proti beztrestnosti, pokud jde o válečné zločiny a další nejzávažnější trestné činy. Ministři spravedlnosti o situaci jednali již 4. března 2022, přičemž toto téma projednávali i na každém následujícím zasedání. Poslední debata se uskutečnila na neformálním zasedání, které se konalo v červenci v Praze za přítomnosti žalobce Mezinárodního trestního soudu (ICC), ukrajinského ministra spravedlnosti a předsedy Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci Evropského parlamentu.

Předsednictví rovněž zahájilo jednání o tomto tématu na dalších zasedáních na vysoké úrovni, například na zasedání Koordinačního výboru v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech (CATS) dne 21. září 2022.

Evropská rada ve svých závěrečích ze dne 30. a 31. května 2022 uvedla, že „oceňuje úsilí všech, kteří pomáhají shromažďovat důkazy a vyšetřovat válečné zločiny a ostatní nejzávažnější trestné činy, a podporuje v tomto ohledu intenzivní práci žalobce Mezinárodního trestního soudu. Oceňuje rovněž práci, kterou v této souvislosti odvádí ukrajinská nejvyšší státní zástupkyně s finanční podporou a podporou pro budování kapacit ze strany Evropské unie a jejích členských států.“

Hlavní úsilí a iniciativy v této oblasti lze shrnout takto:

- Čtrnáct členských států zahájilo vyšetřování trestných činů spáchaných v souvislosti s agresivní válkou Ruska na Ukrajině, a to buď na základě osobní jurisdikce (např. je-li oběť nebo pachatel (rovněž) státním příslušníkem členského státu EU), nebo na základě univerzální jurisdikce.
- Polské, litevské a ukrajinské justiční orgány dne 25. března 2022 zřídily s podporou Eurojustu společný vyšetřovací tým (SVT). Jeho cílem je usnadnit výměnu informací a důkazů a podporovat vyšetřování trestných činů páchaných na Ukrajině. Dne 25. dubna 2022 oznámil svou účast v tomto společném vyšetřovacím týmu úřad žalobce Mezinárodního trestního soudu. Dne 30. května 2022 se ke společnému vyšetřovacím týmu formálně přidaly estonské, lotyšské a slovenské justiční orgány. Eurojust i nadále poskytuje společnému vyšetřovacímu týmu zásadní operativní, právní a finanční podporu.
- Rada dále dne 13. dubna 2022 pozměnila mandát poradní mise EU pro reformu sektoru civilní bezpečnosti na Ukrajině (EUAM Ukraine).¹ V rámci tohoto pozměněného mandátu mise EUAM Ukraine rovněž poskytuje podporu ukrajinským orgánům s cílem usnadnit vyšetřování a stíhání veškerých mezinárodních zločinů spáchaných v souvislosti s nevyprovokovanou a neodůvodněnou vojenskou agresí Ruska vůči Ukrajině.

¹ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/638 ze dne 13. dubna 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/486/SZBP o poradní misi Evropské unie pro reformu sektoru civilní bezpečnosti na Ukrajině (EUAM Ukraine) (Úř. věst. L 117, 19.4.2022, s. 38).

- Úloha Eurojustu jakožto koordinačního subjektu mezi justičními orgány členských států má v této souvislosti zásadní význam, zejména vzhledem k tomu, že Eurojust zastřešuje a zajišťuje sekretariát evropské sítě pro vyšetřování a stíhání genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů („sít' pro vyšetřování genocidy“) a navázal úzké vazby s Ukrajinou prostřednictvím ukrajinského styčného státního zástupce. V této souvislosti se ukázalo, že je nezbytné umožnit Eurojustu, aby plně zajišťoval tuto významnou koordinační úlohu prostřednictvím uchovávání a analýzy důkazů na podporu různých zahájených vyšetřování. V návaznosti na návrh Komise a ve velmi krátkých lhůtách v rámci výjimečného postupu pro naléhavé případy přijaly Rada a Evropský parlament nařízení (EU) 2022/838 o uchovávání, analýze a ukládání důkazů souvisejících s genocidou, zločiny proti lidskosti, válečnými zločiny a souvisejícími trestnými činy v Eurojustu.² Toto nařízení vstoupilo v platnost dnem 1. června 2022. Eurojust v současné době vytváří nezbytnou infrastrukturu pro uplatňování tohoto nařízení a na žádost předsednictví podává o tomto procesu pravidelně zprávy v přípravných orgánech Rady.³
- Dne 21. září 2022 zveřejnily Eurojust, Sít' pro vyšetřování genocidy a úřad žalobce Mezinárodního trestního soudu pokyny pro organizace občanské společnosti s názvem „Dokumentování mezinárodních zločinů a porušování lidských práv pro účely trestní odpovědnosti“. Tyto pokyny, jež jsou k dispozici na internetových stránkách Eurojustu, mají pomoci v boji proti beztrestnosti; byly vypracovány na základě odborných znalostí úřadu žalobce Mezinárodního trestního soudu, Eurojustu, Sítě pro vyšetřování genocidy, organizací občanské společnosti, vnitrostátních žalobců a mezinárodních partnerů.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/838 ze dne 30. května 2022, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1727, pokud jde o uchovávání, analýzu a ukládání důkazů souvisejících s genocidou, zločiny proti lidskosti, válečnými zločiny a souvisejícími trestnými činy v Eurojustu (Úř. věst. L 148, 31.5.2022, s. 1).

³ Nedávno na zasedání Pracovní skupiny pro justiční spolupráci v trestních věcech (COPEN) dne 16. září; viz také dokument WK 12104/22.

- Europol podporuje příslušné orgány při vyšetřování a stíhání válečných zločinů a dalších nejzávažnějších trestných činů tím, že zpracovává a analyzuje informace v rámci svého specializovaného systému pro mezinárodní zločiny, jenž je označován jako „Analytický projekt týkající se nejzávažnějších mezinárodních zločinů“. Eurojust spolupracuje s Europolem s cílem zajistit, aby v rámci podpory vyšetřování plnily optimální doplňkovou funkci agentury.
- S ohledem na zvýšenou pracovní zátěž vyvolanou situací na Ukrajině vyzval Mezinárodní trestní soud k poskytnutí dodatečných finančních příspěvků, jakož i pomoci v podobě lidských zdrojů, které mohou být nápomocny při vyšetřování (např. vyslání státní zástupci, vyšetřovatelé, odborníci). Rada proto zaměřila své úsilí na koordinaci činnosti členských států v této oblasti. Mezinárodnímu trestnímu soudu bylo celkem poskytnuto více než 7 milionů eur jako dodatečná finanční podpora a různé členské státy vyslaly do Haagu odborníky, aby Mezinárodnímu trestnímu soudu při jeho důležité práci pomohli.
- Prostřednictvím integrované politické reakce na krizi (IPCR) předsednictví rovněž pomáhalo koordinovat forenzní podporu ukrajinským orgánům při shromažďování důkazů o mezinárodních zločinech. Členské státy jsou vybízeny, aby se i nadále aktivně podílely na vyšetřování mezinárodních trestných činů tím, že budou nabízet forenzní podporu prostřednictvím Mezinárodního trestního soudu, který je pro koordinaci takových nabídek dobře vybaven. Prostřednictvím svého rotačního modelu Mezinárodní trestní soud v podstatě slučuje nabídky a přiřazuje je k aktuálním potřebám Ukrajiny. Rotační model Mezinárodního trestního soudu má pro členské státy několik výhod z hlediska právního základu, imunity, logistické podpory, bezpečnosti, pojištění, snížení nákladů atd. ⁴Mezinárodní trestní soud v této oblasti úzce spolupracuje s misí EUAM Ukraine.

Rozsáhlejší a podrobnější popis různých činností a iniciativ je uveden v pravidelně aktualizovaném dokumentu WK 5731/22.

Je třeba rovněž poznamenat, že předsednictví usiluje o to, aby rozhodnutí Rady o doplnění porušení omezujících opatření do čl. 83 odst. 1 SFEU bylo přijato co nejdříve po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. Jakmile Komise předloží návrh směrnice o trestních sankcích za porušení omezujících opatření, předsednictví rovněž vynaloží veškeré možné úsilí s cílem zajistit, aby byl tento návrh v Radě naléhavě projednán.

⁴ Dne 30. září 2022 vydal úřad žalobce Mezinárodního trestního soudu pro potenciální zúčastněné země informační brožuru týkající se zapojení u Mezinárodního trestního soudu ve forenzní oblasti.

Předsednictví bude pokračovat v zajištění toho, aby Rada v úzké spolupráci s Komisí, ESVČ a dalšími zúčastněnými stranami i nadále poskytovala podporu členským státům v jejich úsilí o účinné shromažďování důkazů o válečných zločinech a jiných nejzávažnějších trestných činech spáchaných na Ukrajině a zároveň zkoumala možné synergie a zabraňovala zdvojování činností.

V zájmu dalšího rozvoje a zefektivnění veškerého tohoto úsilí předložilo předsednictví návrh závěrů Rady o boji proti beztrestnosti, pokud jde o zločiny spáchané v souvislosti s agresí Ruska na Ukrajině.⁵ Jednání o tomto návrhu závěrů byla nedávno zahájena.

⁵ Dokument 12756/22.